

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Yhteenvetosivu: Toimintaympäristö- ja riskianalyysi 2024

Kyselyn täyttämisen voi keskeyttää ja tallentaa jokaisen sivun lopussa olevasta painikkeesta (tallenna ja jatka myöhemmin). Lomakkeen täydentämistä voi jatkaa tallentamisen jälkeen saamastanne yksilöidystä linkistä (ottakaa linkki talteen). Tämän muokkauslinkin voi myös jakaa muille asiantuntijoille tietojen täydentämistä varten. Täydentämisen jälkeen tiedot tallennetaan järjestelmään tallennus -painikkella (tallenna ja jatka myöhemmin).

Valmiiden vastausten lähetyks (lähetä) varmistetaan lopuksi ”haluan lähettää vastaukseni”-rastilla. Huom! Kun vastaukset on lähetetty ja yhteenvetosivu on suljettu, vastauksia ei pääse enää muokkaamaan. Lähettämisen jälkeen saatte yhteenvedon lähetetyistä Webropol-vastauksistanne. Vastaukset voi tallentaa itselleen PDF-tiedostona tai lähettää ne sähköpostiin.

Pyydä tarvittaessa henkilökohtainen vastauslinkki sähköpostilla (tiina.etelalahti@gov.fi).

Vastaaajan yhteystiedot

Etunimi	Minna
Sukunimi	Halén
Ammatti- tai virkanimike	projektipäällikkö
Matkapuhelin	0438271984
Sähköposti	minna.halen@pelastustoimi.fi

Hyvinvointialue

Länsi-Uusimaa

Tavoite 1: Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.

1. Toimintaympäristöanalyysi
2. Riskianalyysi

- 2.1. Riskianalyysin toteuttaminen päivittäisonnettomuuksien näkökulmasta
- 2.2. Riskianalyysi häiriötilanteiden osalta
- 2.3. Riskianalyysi poikkeusolojen osalta
- 3. Toimintaympäristöanalyysi - yleinen viitekehys

1. Toimintaympäristöanalyysi

- Toimintaympäristöanalyysin perusteella arvioidaan toimintaympäristön muutosten vaikutuksia onnettomuusriskeihin. Toimintaympäristön muutoksia arvioidaan päivittäisten onnettomuuksien, häiriötilanteiden ja poikkeusolojen näkökulmista.

Arvioi toteutumista asteikolla: 0 = ei toteudu, 100 = toteutuu hyvin.

	0	25	50	75	100
Toimintaympäristön analysointi on systemaattista	☐	☐	☒	☐	☐
Onnettomuuskehityksestä raportoidaan säännöllisesti	☐	☐	☒	☐	☐
Keskeiset alueelliset muutosilmiöt on tunnistettu (esim. PESTEL-tarkastelu)	☐	☐	☐	☐	☒
Keskeisten alueellisten muutosilmiöiden vaikutuksia on tarkasteltu päivittäis-, häiriötilanteiden ja poikkeusolojen näkökulmista	☐	☐	☐	☒	☐
Alueella seurataan säännöllisesti					
Poliittisia muutoksia (esim. kansalaisten luottamus, hybrdivaikuttaminen)	☐	☐	☐	☒	☐
Taloudellisia muutoksia (esim. julkisen talouden näkymät, eriarvoistuminen)	☐	☐	☐	☒	☐
Sosiaalisia muutoksia (esim. väestörakenne, asiakastarpeet)	☐	☐	☐	☒	☐
Teknologisia muutoksia (esim. teknologinen kehitys, järjestelmien toimintavarmuus)	☐	☐	☐	☒	☐
Lainsäädännöllisiä muutoksia (esim. direktiivit, lainsäädäntö, strategiat)	☐	☐	☐	☒	☐
Ekologisia muutoksia (esim. sään ääri-ilmiöt, vesistöt, metsäalueet)	☐	☐	☐	☒	☐

2. Riskianalyysit

Palvelutasopäätöksen perustana olevan riskianalyysin tulisi sisältää sellaiset toimintaympäristön arvioinnin ja pelastustoimen onnettomuuskehityksen seurannan perusteella tunnistetut keskeiset uhat ja riskit sekä niiden muutokset, joihin pelastustoimen tulee varautua.

Riskianalyysiin sisältyvien uhkien arvioinnin tulisi kattaa päivittäiset onnettomuudet, häiriötilanteet ja poikkeusolot.

2.1. Riskianalyysi päivittäisonnettomuuksien näkökulmasta

Riskianalyysi tulisi laatia siten, että sen perusteella pelastustoimen palvelut on mahdollista mitoittaa riskien ja uhkien mukaisesti.

Arvioi toteutumista asteikolla: 0 = ei toteudu, 100 = toteutuu hyvin.

	0	25	50	75	100
Riskianalyysi on laadittu päivittäisönettomuuksien näkökulmasta	☐	☐	☐	☒	☐
Riskianalyysi on jatkuvasti käynnissä oleva prosessi	☐	☐	☒	☐	☐
Ympäristövahinkojen riskitasoa arvioidaan alueella	☐	☐	☒	☐	☐

2.2. Riskianalyysi häiriötilanteiden osalta

Häiriötilanneuhkien arvioinnissa olisi otettava huomioon kansallisen ja alueellisen riskiarvion tulokset. Häiriötilanneuhkien arvioinnissa käytetään kansallisen riskiarvion ja kansalliseen riskiarvioon perustuvan alueellisen riskiarvion tuloksia, joiden perusteella valitaan soveltuvimmat riskienhallintakeinot ja päätetään tarvittavista voimavaroista. Häiriötilanteiden uhat ovat sellaisia, joissa tarvitaan useiden viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistoimintaa ja joihin vastataan viranomaisten säännönmukaisilla normaaliolojen toimivaltuuksilla. Uhkien arviointi tehdään yhteistyössä keskeisten yhteistyöviranomaisten ja -tahojen sekä niillä olevien tietoaineiston pohjalta.

Arvioi toteutumista asteikolla: 0 = ei toteudu, 100 = toteutuu hyvin.

	0	25	50	75	100
Riskianalyysi on laadittu häiriötilanteiden osalta	☐	☐	☐	☒	☐
Häiriötilanneuhkien arvioinnin prosessi on määritelty	☐	☐	☐	☒	☐
Häiriötilanneuhkien arvioinnissa on huomioitu kansallinen riskiarvio	☐	☐	☐	☐	☒

2.3. Riskianalyysi poikkeusolojen osalta

Poikkeusolojen uhkien arvioinnissa olisi otettava huomioon valmiuslaissa määritellyt poikkeusolot. Poikkeusolojen uhat ovat sellaisia, että niiden hallinnassa voidaan tarvita valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia. Sodan ajan uhkien arvioinnissa on käytettävä Puolustusvoimien pelastusviranomaisille pelastuslain 65 §:n 5 momentin nojalla antamia sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arviointia varten tarvittavia tietoja.

Arvioi toteutumista asteikolla: 0 = ei toteudu, 100 = toteutuu hyvin.

	0	25	50	75	100
Riskianalyysi on laadittu poikkeusolojen osalta	☐	☐	☐	☐	☒

3. Toimintaympäristöanalyysi - yleinen viitekehys

Kirjaa jokaisesta kategoriasta 3-5 hyvinvointialueelle keskeistä muutosilmiötä. Mieti ilmiötä noin viiden vuoden aikajaksolla (2025-2030). Arvioi tämän jälkeen niiden merkitystä omalle toiminnallenne vaikutuksen suuruuden ja ilmiön todennäköisyyden kannalta: Pieni vaikutus toimintaan - suuri vaikutus toimintaan ja epävarma - todennäköinen.

3.1. Poliittiset muutosilmiöt

Alueelle keskeiset muutostekijät. Esimerkiksi hybrdivaikuttaminen, sosiaalinen media, kansalaisten luottamus, pelastustoimen valtakunnallinen kehittäminen.

Tekijä 1	Pelastustoimen valtakunnallinen kehittäminen
Tekijä 2	Hyvinvointialueen toiminnan organisoituminen
Tekijä 3	Luottamus viranomaisiin
Tekijä 4	Ei vastauksia
Tekijä 5	Ei vastauksia

3.1.2. Polittiset muutosilmiöt

Käytä edellä kirjattuja tekijöitä ja arvioi niiden merkitystä omalle toiminnallenne noin viiden vuoden aikajaksolla.

Tekijä 1	Epävarma - Todennäköinen:50, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:73
Tekijä 2	Epävarma - Todennäköinen:60, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:49
Tekijä 3	Epävarma - Todennäköinen:26, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:69
Tekijä 4	Ei vastauksia
Tekijä 5	Ei vastauksia

Kommentteja

Valtakunnallisella pelastustoimen uudistamisella pyritään mahdollistamaan pelastustoimen yhdenmukaista kehittämistä ja vahvempaa valtakunnallista ohjausta. Pelastustoimella ei ole valtiollisiin turvallisuusviranomaisiin verrattavaa yhtenäistä johtoa, vaan organisaatiot ovat hajautuneet. Tulevaisuudessa tarve käytäntöjen yhtenäistämiseksi sekä yhteisten linjojen, näkemysten ja toimintamallien kehittämiseksi kasvaa. Sisäministeriön asetus hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arvioista määrittelee pelastuslaitoksen seurannan kriteereitä. Kehittämistyön vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden arviointiin tarvitaan mittareita, mikä tehostaa työskentelyä ja uusien toimintatapojen jalkauttamista. Kehittämistyön näkökulmasta haasteena on, että hankkeet jäävät irrallisiksi, kertaluontoisiksi projekteiksi eikä niitä saada integroitua osaksi toimintaa. Jatkuva kehittäminen lisää työmäärää eikä välttämättä johda parannuksiin.

Hyvinvointialueiden toiminnan organisoiminen ja kehittäminen jatkuu edelleen. Pelastustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen toimintojen yhteensovittaminen hallinto- ja tukipalveluiden kanssa ja tähän liittyvä toimintamallien yhteensovittaminen. Uusien toimintamallien ja järjestelmien käyttöönotto lisäävät henkilöstön osaamisvaatimuksia ja koulutustarpeita. Tietojärjestelmien kehittämisen ja yhtenäistämisen osalta on haasteena, että tietojärjestelmät eivät ole keskenään yhteensopivia.

Yhteiskunnan suojautumista informaatiovaikuttamista vastaan voidaan parantaa ylläpitämällä luottamusta viranomaisten toimintaan. Luottamus syntyy päivittäisissä kohtaamisissa ja siitä, että viranomaiset hoitavat vastuullaan olevat tehtävät tehokkaasti, hyvän hallinnon periaatteita noudattaen sekä kohtelevat kaikkia ihmisiä yhdenvertaisesti ja kunnioittavasti. Kansalaisten luottamus viranomaisen toimintaan on tärkeää myös henkisen kriisinkestävyyden ylläpitämisen kannalta. Luottamuksella on vaikutusta myös henkilöstön työturvallisuuteen.

3.2. Taloudelliset muutoksi

Alueelle keskeiset muutostekijät. Esimerkiksi julkisen talouden kehitysnäkymät ja vaikutus alueella, resurssien riittävyyteen ja laatuun liittyvät tekijät, alueen väestön eriarvoistumiseen liittyvät tekijät.

Tekijä 1	Taloudellisen tilanteen heikentyminen
Tekijä 2	Sidosryhmäyhteistyön aliresursointi
Tekijä 3	Alueen väestön eriarvoistuminen
Tekijä 4	Ei vastauksia
Tekijä 5	Ei vastauksia

3.2.1. Taloudelliset muutosilmiöt

Käytä edellä kirjattuja tekijöitä ja arvioi niiden merkitystä omalle toiminnallenne alla.

Tekijä 1	Epävarma - todennäköinen:69, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:79
Tekijä 2	Epävarma - todennäköinen:62, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:69
Tekijä 3	Epävarma - todennäköinen:50, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:69
Tekijä 4	Ei vastauksia
Tekijä 5	Ei vastauksia

Kommentteja

Taloudellisen tilanteen heikentymisellä sekä yleisen taloudellisen tilanteen jatkuessa pidempään epävarmana vaikuttaa resurssien alimitoitukseen sekä työmäärän kasautumiseen. Tiedolla johtamisen merkitys korostuu toiminnan suunnittelussa. Heikentyneellä taloustilanteella on vaikutuksia myös investointeihin ja hankintojen lykkääminen aiheuttaa hankintamenojen kasvupaineita tulevaisuudessa.

Sidosryhmäyhteistyön aliresursointi: myös muiden toimijoiden säästöpainet voivat vähentää viranomaisyhteistyöhön käytettäviä resursseja, millä on vaikutuksia toiminnan tehokkuuteen ja vaikuttavuuteen.

Alueen väestön eriarvoistuminen: Eriarvoistumisen kehityksellä on vaikutuksia alueen yleiseen turvallisuusympäristöön ja -kulttuuriin sekä asukkaiden omiin vaikutusmahdollisuuksiin arjen turvallisuudessa ja omatoimisessa varautumisessa. Eriarvoistumisen kehityksellä voi olla vaikutuksia onnettomuusriskien kasvuun ja työturvallisuusriskeihin.

3.3. Sosiaaliset muutosilmiöt

Alueelle keskeiset muutostekijät. Esimerkiksi väestörakenteeseen ja sen ominaisuuksiin, asiakastarpeisiin (esim. yksin asuvat vanhukset), kausiasumiseen, väestön monimuotoistumiseen ja ikääntymiseen, kaupungistumiseen ja työmarkkinoiden muutokseen liittyvät.

Tekijä 1	Väestön monimuotoistuminen ja ikääntyminen
Tekijä 2	Kaupungistuminen
Tekijä 3	Eriarvoisuuden kasvu
Tekijä 4	Ei vastauksia
Tekijä 5	Ei vastauksia

3.3.1. Sosiaaliset muutosilmiöt

Käytä edellä kirjattuja tekijöitä ja arvioi niiden merkitystä omalle toiminnallenne alla.

Tekijä 1	Epävarma - Todennäköinen:81, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:71
Tekijä 2	Epävarma - Todennäköinen:89, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:71
Tekijä 3	Epävarma - Todennäköinen:85, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:64
Tekijä 4	Ei vastauksia
Tekijä 5	Ei vastauksia

Kommentteja

Ikääntyvän väestön yhä pidempään kotona asuminen sekä avohoidon lisääminen voivat aiheuttaa lisääntyneitä tehtäviä pelastustoimelle. Toimintakyvyltään rajoitteisten henkilöiden yksin asuminen sekä tuetun asumisen palvelujen lisääntyminen lisää palveluntarvetta myös turvallisen asumisen ohjaukseen ja neuvontaan.

Turvallisuusviestinnän merkitys kasvaa ja eri asiakasryhmien tavoittaminen on keskeisessä asemassa onnettomuuksien ehkäisytyön vaikuttavuudessa. Viestinnän monikielisyys ja selkokielisten palveluiden saatavuus tulee ottaa huomioon eri asiakasryhmien osalta.

Yhteistyötä ja koulutusta sidosryhmien kanssa tulisi lisätä muun muassa paloriski-ilmoituksiin liittyen. Pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisytyöhön osaamista myös sosiaalitoimen puolelta. Matalan kynnyksen palveluja sekä yhden luukun periaatetta tulisi edistää. Yhteisöllisyyden väheneminen ja lähitukiverkostojen puuttuminen voivat lisätä yhteiskunnan tarjoamien palveluiden tarvetta. Paikallisten järjestöjen ja vapaaehtoistoimijoiden rooli kasvaa ja järjestöyhteistyötä olisi tärkeä kehittää.

Taloudellinen eriarvoisuus lisää eriosaisuutta myös turvallisuudessa, mikä voi lisätä asumisen turvallisuusriskejä. Pelastustoimessa voidaan myös omalla toiminnalla hidastaa alueiden eriarvoistumisen kasvua. Palvelujen turvaaminen haja-asutusalueella ja toisaalta kaupunkialueen väestön 24/7 palvelujen saatavuudella voi olla vaikutusta omatoimiseen varautumiseen.

3.4. Teknologiset muutosilmiöt

Alueelle keskeiset muutostekijät. Esimerkiksi teknologian kehitykseen, järjestelmien toimintavarmuuteen liittyviä tekijöitä.

Tekijä 1	Nopeasti kehittyvä, osin heikkolaatuinen teknologia toimintaympäristössä
Tekijä 2	Riippuvuudet
Tekijä 3	Järjestelmien toimintavarmuus
Tekijä 4	Tekoäly
Tekijä 5	Ei vastauksia

3.4.1. Teknologiset muutosilmiöt

Käytä edellä kirjattuja tekijöitä ja arvioi niiden merkitystä omalle toiminnallenne alla

Tekijä 1	Epävarma - Todennäköinen:81, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:86
Tekijä 2	Epävarma - Todennäköinen:71, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:83
Tekijä 3	Epävarma - Todennäköinen:81, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:77
Tekijä 4	Epävarma - Todennäköinen:74, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:75
Tekijä 5	Ei vastauksia

Kommentteja

Teknologian integroituminen rakentamiseen lisää osaamisvaatimuksia sekä muuttaa onnettomuusprofileja, osaamisen varmistaminen nopeissa toimintaympäristön muutoksissa haastaa, ennakkoinnin tärkeys ja haasteellisuus.

Teknologiariippuvuuden kasvu ja järjestelmien keskinäisriippuvuuksien lisääntyminen, huomioitava varautumisessa sekä osaamisessa, varajärjestelmien ylläpito ja taloudelliset kustannukset huomioitava, sekä osaamisvaatimukset ja häiriönsietokyky.

Järjestelmien toimintavarmuuteen liittyen vaikutuksia myös automaattisten hätäilmoitusten kasvuun, mahdolliset yhtäaikaiset onnettomuudet/ilmoitukset.

Tekoäly lisää mahdollisuuksia nopeaan tiedon hyödyntämiseen ja yhdistämiseen, tiedolla johtamiseen, uhkana tulevaisuudessa myös tiedon luotettavuus ja tahallinen väärinkäyttö, epätyypilliset onnettomuudet.

3.5. Lainsäädännölliset muutosilmiöt

Alueelle keskeiset muutostekijät. Esimerkiksi CER-direktiivin velvoitteet, CBRNE-strategian velvoitteet, valmiuslain velvoitteet uudessa turvallisuustilanteessa

Tekijä 1	Pelastusalan lainsäädäntö
Tekijä 2	Rakentamisen lainsäädäntö
Tekijä 3	Valmiuslainsäädäntö
Tekijä 4	Työlainsäädäntö
Tekijä 5	Muut välillisesti vaikuttavat lainsäädäntöhankkeet

3.5.1. Lainsäädännölliset muutosilmiöt

Käytä edellä kirjattuja tekijöitä ja arvioi niiden merkitystä omalle toiminnallenne alla

Tekijä 1	Epävarma - Todennäköinen:64, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:85
Tekijä 2	Epävarma - Todennäköinen:64, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:76
Tekijä 3	Epävarma - Todennäköinen:73, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:81
Tekijä 4	Epävarma - Todennäköinen:73, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:72
Tekijä 5	Epävarma - Todennäköinen:66, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:68

Kommentteja

Mahdolliset muutokset toimialaa koskevissa järjestelyissä, velvoitteissa ja tehtävissä, rakenteelliset, johtamis- ja ohjausjärjestelmän muutokset.

Rakentamisen lainsäädännön vaikutukset onnettomuuksien ehkäisytyössä ja asiakasrajapinnassa, osaamisen varmistaminen, yhteistyö rakennusvalvontojen kanssa, ohjeiden päivitys.

Valmiuslain muutosten vaikutusten huomiointi riskianalyysityössä, valmiussuunnittelussa ja varautumisen yhteistyörakenteissa, osaamisen varmistaminen ja yhteistyö, mahdolliset investointitarpeet.

Työlainsäädännön muutosten vaikutukset työaikajärjestelyihin, työsuojeluun, HR- ja muihin organisaation prosesseihin liittyen.

Muiden lainsäädäntövaikutusten huomioiminen toiminnassa, tiedonhallinta, ohjeistus ja osaamisen varmistaminen.

3.6. Ekologiset ja ympäristöön liittyvät muutosilmiöt

Alueelle keskeiset muutostekijät. Esimerkiksi ilmastonmuutokseen liittyvät tekijät, sään ääri-ilmiöt, metsähakkuut, virkistysalueisiin, vesistöihin liittyvät.

Tekijä 1	Sään ääri-ilmiöiden lisääntyminen: Myrskyt
Tekijä 2	Sään ääri-ilmiöiden lisääntyminen: Hulevesitulvat
Tekijä 3	Sään ääri-ilmiöiden lisääntyminen: Kuivuus ja maastopalot
Tekijä 4	Vaihtuvat keliolosuhteet
Tekijä 5	Ympäristövastuun korostuminen

3.6.1. Ekologiset ja ympäristöön liittyvät muutosilmiöt

Käytä edellä kirjattuja tekijöitä ja arvioi niiden merkitystä omalle toiminnallenne alla.

Tekijä 1	Epävarma - Todennäköinen:73, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:60
Tekijä 2	Epävarma - Todennäköinen:73, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:67
Tekijä 3	Epävarma - Todennäköinen:73, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:74
Tekijä 4	Epävarma - Todennäköinen:80, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:64
Tekijä 5	Epävarma - Todennäköinen:81, Pieni vaikutus - suuri vaikutus:72

Kommentteja

Myrskyt: Leudot talvet ja routa-ajan lyhentyminen sekä lisääntyvä tuulisuus kasvattaa puuvahinkojen ja vahingontorjuntatehtävien määriä. Ennakkovaroitukset, turvallisuusviestintä ja valmiuden nostaminen, sopimuspalokuntien merkitys.

Hulevesitulvat: Kaupunkitulvien lisääntyminen tiiviin kaupunkirakentamisen, hulevesien mitoituksen ja läpäisemättömien pintojen vuoksi. Tulvien torjuntavalmiuden kasvattaminen ja yhteistyö kaupunkien toimijoiden kanssa.

Kuivuus ja maastopalot: Tehtävämäärien kasvu tietyillä ajanjaksoilla, sopimuspalokuntien merkitys, sammutusvesisuunnitelma, yhteistyön toimintamallit ja harjoittelu. Ennakoiva turvallisuusviestintä.

Vaihtuvat keliolosuhteet: Nopeasti vaihtuviin keliolosuhteisiin varautuminen ja ennakointi, turvallisuusviestintä, ajoneuvokaluston kunnossapito, yhteistyö.

Ympäristövastuun korostuminen: Päästökehityksen ja päästövaatimusten seuranta, materiaalien käyttö ja ajoneuvojen käyttövoima, latausinfra ja omavaraisuuden huomiointi varautumisen näkökulmasta.

Palautetta ja huomioita

Pelastustoimen toimintaympäristö- ja riskianalyysin tietopohjaa, menetelmiä ja prosesseja on kehitetty ja kehitetään Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisessä, Palosuojelurahaston rahoittamassa hankkeessa vuosien 2024-2026 aikana.

